

Ali ni Crocejeva »estetika« z vsem tem samo reprezentativen primer, kako v 20. stoletju tradicionalna filozofija umetnosti, ki bi temeljila v metafiziki in iz nje dobivala impliciten vrednostni sistem, ni več mogoča niti resnična? Od tod se dá bolje razumeti nujnost, iz katere je prav to stoletje začelo ustvarjati posamezne umetnostne vede in v njihovem okviru eksplisitne vrednostne teorije; med temi kot najbolj razvito in aktualno prav literarno aksiologijo.

(Se nadaljuje)

Cigani na obali

Milan
Kleč

gosto ločje se je odprlo,
po obali so počasi prihajale
ciganke, nekaj jih je sedelo
tudi v čolnu, kjer je nekdo zopet
raztegnil harmoniko, —
vesla so tiho drsela
in bili ste izredno mirni,
kar pa ne velja za plesalke,
ki so se zdrznile
in neprijetno jim je bilo —
kakor da morajo vstati,
ko so ciganke naenkrat

stekle po pesku, — vendar se niso
 uspele niti dvigniti,
 kakor da bi se bale,
 da jih lahko odnese v nebo,
 ki pa se je začelo prav takrat
 spuščati in je bilo kmalu
 povsem blizu čolna, ki ni obstal,
 ker so vanj takoj odločno skočile
 ciganke in ga divje zagnale
 naprej čez nizko obzorje

DIVJI MAK mak se je preselil,
 možje potisnejo čolne
 v vodo, ki je temna in tiha
 in ni zadržala sonca,
 ki se je ponujalo,
 zdaj ne bo mogoče več
 zbežati skozenj in ne pomagajo
 dosti violine, ki donijo
 čez mračno vodo, —
 možje se nemirno ozirajo,
 poniknili bi z ozko rečico,
 ki pa se več ne odpre, —
 prerasel jo je mak, —
 tudi čolni ne pomagajo,
 les je kakor edino obzorje,
 kjer je zdaj samo še obala, —
 tudi sproščeni mak
 in veliko prestrašenih mož,
 ki že bežijo pred podivjano
 zeleno gmoto

ZVEZDE pred nami so nasadi oljk,
 večer je in kot da bi se ciganka
 ljubila pod cipreso, — mesec je poln
 in ker je tudi zemlja polna —
 to že mora biti noč ljubimcev,
 čeprav je ciganka sama med oljkami,
 ki se medtem umaknejo

in so vedno bliže prvim zvezdam,
 ki mogočno utripajo, —
 ciganka nikakor ni sama,
 o čemer ni več nobenega dvoma,
 ko se pojavijo angeli,
 ki kar nad njo zaigrajo
 na bele piščali in kažejo čoln,
 ki lahko zdrsi mimo, —
 v njem leži samo harmonika,
 kar potrjuje cigankino ljubezen,
 ki se dviguje in dviguje nad pokrajino,
 kjer ni več oljk, ki so že utonile
 v širokem zvezdnem ozadju

BAMBUS
 SE SPREMINJA

mogoče ste preveč hiteli,
 mogoče ste bili preveč
 neugnani, bambus je zrasel
 in se dvignil strmo
 v nebo, zdaj se sklanja
 in vam nosi plesalke
 naravnost pred oči,
 mogoče ste zares preveč
 hiteli in ste pozabili,
 da boste tako izčrpali
 vodo, ki jo je vedno manj
 in je kakor podivjana
 prav zaradi bambusa, ki je zdaj
 ozek in spremenjen, —
 mogoče ste zares preveč hiteli,
 mogoče ste bili zares
 preveč neugnani,
 zdaj pa boste morali
 zopet čakati, zopet sedeti
 in čakati, da se zemlja umiri